

Konferencia a magyar büntetés-végrehajtás helyzetéről

2009. június 26-án Miskolcon tartották meg a „Helyzetkép a magyarországi büntetés-végrehajtásról” című konferenciát a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara Bűnügyi Tudományok Intézete és az MTA MAB Állam- és Jogtudományi Szakbizottsága közös rendezvényeként, amelyen mintegy 50 szakember, részben intézetparancsnokok, részben kutatók, gyakorló jogászok (bírók, ügyészek) vettek részt.

Dr. Szabó Miklós dékáni köszöntőjében utalt arra, hogy a különböző történelmi korokban a börtönügy összefonódott a társadalmi progresszióval, s hogy a börtönök állapota a társadalom tükrképének tekinthető.

Ezt követően dr. Róth Erika mutatta be a kutatási programot. „A bűnözés visszaszorításával felmerülő költségek összefüggései” című, az EU6-os ke-

retprogramhoz kapcsolódó nemzetközi kutatás 3. munkacsomagjának részeként került sor arra a kérdőíves felmérésre, amely a magyarországi büntetés-végrehajtás helyzetét vizsgálta. A kutatók – a Miskolci Egyetem Bűnügyi Tudományok Intézetének oktatói – arra törekedtek, hogy a fogvatartással összefüggő feladatokat ellátó személyek minél szélesebb köre szerepeljen a kérdőív alanyai között. Így a megkérdezettek a büntetés-végrehajtás személyi állománya (parancsnokok, nevelők, őrszemélyzet stb.), illetve bv. ügyészek, ügyvédek, pártfogó felügyelők köréből kerültek ki. A felmérés során összesen 571 kérdőív került kitöltésre, továbbá 50 interjú is készült.

Dr. Lőrincz József előadása két téma – a büntetőpolitika és a büntetés-végrehajtás kapcsolata, továbbá a bv. szervezet személyi állományának helyzete – köré épült. Mint dr. Lőrincz József kifejtette: a hazai büntetőpolitika represszív periódusai rendkívül kedvezőtlenül befolyásolták a börtönügy szakmai arculatát; a hatvanas évektől a rendszerváltásig minden évtizedben magas szintű döntés született a börtönrendszer kapacitásának növelésre, e döntések realizálására azonban szemléleti vagy gazdasági okokból nem került sor. Az előadó azt is bemutatta, hogy az elmúlt két évtizedben milyen – jórészt sikertelen – megoldások születtek a túlzsúfoltság kezelésére. A személyzet jövedelmi helyzetéről szólva dr. Lőrincz József kiemelte, hogy a büntetés-végrehajtásban dolgozó tisztek fizetése – a rendvédelmi vonalat tekintve – elfogadható, viszont a tiszthelyettesek keresete jóval alacsonyabb, mint a hasonló beosztású rendőröké. Végezetül rámutatott, hogy a 27 európai uniós tagállam közül Magyarország a 22. helyet foglalja el a fogvatartási ráfordítások tekintetében.

A következő előadó, **dr. Jánosi Andrea** a kutatás azon részét elemezte, amely a fogvatartottak foglalkoztatására, illetve egészségügyi ellátására vonatkozott. Mint az előadó elmondta: a fogvatartottak iskolai oktatásban való részvételét a megkérdezettek többsége támogatta, azonban a magasabb iskolai végzettség megszerzésének támogatottsága alacsonyabb volt. Eltérő vélemények fogalmazódtak meg a válaszadók körében arra vonatkozólag, hogy a büntetés-végrehajtási munkáltatásnak profitorientáltnak kell-e lennie. A fogvatartottak egészségügyi ellátását alapvetően jónak ítélte meg a büntetés-végrehajtás személyzete. Az elítéltek jogait, kedvezményeit a személyi állomány jelentős része túlzottnak találta.

Dr. Fodor-Lukács Krisztina előadásában a fogvatartottak kezelését érintő kérdésekkel foglalkozott. A megkérdezettek több mint fele megfelelőnek tartotta a fogvatartottakkal szemben tanúsított bánásmódot. A felmérésből kiderült, hogy a személyi állomány túlnyomó többsége elkötelezett a fogvatartottakkal való azonos bánásmód mellett, viszont sokan jelölték meg válaszul a különböző fogvatartotti csoportokkal (nők gyermekükkel, fiatalok) szembeni differenciált bánásmód szükségességét. Érdekes a roma fogvatartottakkal szembeni bánásmód megítélése. A válaszadók 62%-a szerint a roma fogvatartottak jellemzően másképp viselkednek a többi elítélthez képest, ugyanakkor 84%-uk szerint a személyzet nem alkalmaz sajátos, az általánostól eltérő bánásmódot velük szemben. A megkérdezettek nem támasztották alá véleményükkel azt a kijelentést, amely szerint összefüggés lenne a kedvezőtlen társadalmi státusz és a hátrányos igazságszolgáltatási megítélés között.

„Költség – haszon – hatékonyság a büntetés-végrehajtásban” címmel tartott előadást **prof. dr. Farkas Ákos**, akinek szellemes megfogalmazása szerint régebben nagy célokat tűztek a büntetés-végrehajtás elé a szükséges pénzzel együtt, ma is nagy célokat tűznek a büntetés-végrehajtás elé – a szükséges pénz nélkül. További szkepticizmusra ad okot, hogy rendkívül költséges a bűnelkövetők reszocializációja, amelynek viszont sok esetben nincs koherens célja. Az előadó leszögezte: a börtönrendszerek zökkenőmentes működéséhez két alapértékre, a személyzet elégedettségére és a biztonságra minden körülmények között szükség van.

A konferencia – amely rövid eszmecserevel, a jelenlévő gyakorlati szakemberek hozzászólásaival zárult – egy olyan vizsgálat eredményeiről számolt be, amely nézőpontját tekintve egyedülállónak számít a magyar büntetés-végrehajtás történetében. Az elkészült Zárótanulmány alapján a kutatás részadataira, megállapításaira érdemes lesz visszatérni, és azokat tovább elemezni.

(A szerk.)

*A cikkben szereplő fotókat Juhári Andrea
– a www.mikom.hu hírportál munkatársa – készítette.*

